

MÁSODIK JEGYZŐKÖNYV
A KULTURÁLIS JAVAK FEGYVERES ÖSSZEÜTKÖZÉS ESETÉN VALÓ
VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ 1954. ÉVI HÁGAI EGYEZMÉNYHEZ

A Felek

felismerve, hogy a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmének javítására és külön meghatározott kulturális javak tekintetében kiemelt védelmi rendszer létrehozására van szükség,

ismételten megerősítve a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. május 14-én kelt Egyezmény rendelkezéseit, és kihangsúlyozva, hogy ezen rendelkezéseket végrehajtásuk elősegítését célzó intézkedések útján ki kell egészíteni,

azzal a szándékkal, hogy az Egyezményt aláíró Magas Szerződő Felek részére olyan eszközt biztosítson, amely közvetlenebb részvételüket teszi lehetővé a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmében ennek megfelelő eljárások létrehozásával,

tekintettel arra, hogy a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére vonatkozó szabályok a nemzetközi jog változását tükrözik,

megerősítve, hogy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései által nem szabályozott kérdésekre továbbra is a bevett nemzetközi jog szabályai irányadók,

a következő kérdésekben állapodtak meg:

I. FEJEZET

BEVEZETÉS

1. Cikk

Definíciók

A jelen Jegyzőkönyv szempontjából

- a) a „Felek” a jelen Jegyzőkönyvben részt vevő Államokat jelentik;
- b) „kulturális javak” alatt az Egyezmény 1. Cikkében meghatározott kulturális javak értendők;
- c) „Egyezmény” alatt a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló Hágai Egyezmény értendő, amely Hágában készült 1954. május 14-én;
- d) „Magas Szerződő Fél” alatt valamely az Egyezményben részt vevő Állam értendő;
- e) a „kiemelt védelem” a 10. és 11. Cikkben megállapított kiemelt védelmi rendszert jelenti;
- f) „katonai célpontnak” az a tárgy tekintendő, amely jellegénél, fekvésénél, céljánál és használatánál fogva hatékony szerepet tölt be katonai akcióban, és amelynek teljes vagy részleges megsemmisítése, elfoglalása vagy semlegesítése az adott időben uralkodó körülmények között határozott katonai előnyt biztosít;
- g) „tiltott” a nemzetközi jog vagy a megszállott területen belül hatályos törvények alkalmazandó szabályainak kényszer alatti vagy más módon való megsértését jelenti;
- h) a „jegyzék” a 27. Cikk 1. pontjának b) bekezdés szerint megállapított kiemelt védelem alatt álló kulturális javak nemzetközi jegyzékét jelenti;
- i) „Főigazgató” alatt az UNESCO Főigazgatója értendő;
- j) „UNESCO” az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetét jelenti;

k) „Első Jegyzőkönyvnek” a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelme tárgyában Hágában, 1954. május 14-én kelt Jegyzőkönyv tekintendő.

2. Cikk

Az Egyezményhez való viszony

A jelen Jegyzőkönyv kiegészíti az Egyezményt a jelen Jegyzőkönyvben részt vevő Felek közötti viszonylatban.

3. Cikk

Alkalmazási terület

1. A béke idején alkalmazandó rendelkezéseken kívül, az Egyezmény 18. Cikke 1. és 2. pontjában, valamint a 22. Cikk 1. pontjában meghatározott helyzetek esetében a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit kell alkalmazni.

2. Ha a fegyveres összeütközésben részt vevő Felek egyikére nézve nem kötelező a jelen Jegyzőkönyv, az abban részes egyéb Felek egymás közötti viszonyában a Jegyzőkönyv változatlanul kötelező marad. Nemkülönböztetve kötelező a jelen Jegyzőkönyv az összeütköző nem részes Állammal való viszonylatban is, ha az elfogadja ezen Jegyzőkönyv rendelkezéseit, annyiban, amennyiben tényleg alkalmazza azokat.

4. Cikk

Az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv III. fejezete és egyéb rendelkezései közötti viszony

A jelen Jegyzőkönyv III. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazása nem érinti:

a) az Egyezmény I. fejezetében, valamint a jelen Jegyzőkönyv II. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazását;

b) az Egyezmény II. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazását, kivéve azt az esetet, amikor - akár a jelen Jegyzőkönyvben részes Felek között vagy valamely Fél és egy olyan Állam között születik megállapodás, amely elfogadja és ténylegesen alkalmazza a jelen Jegyzőkönyvet a 3. Cikk 2. pontjával összhangban, amelynek értelmében a kulturális javak tekintetében mind a különleges, mind a kiemelt védelem engedélyezve lett - csak a kiemelt védelem rendelkezései alkalmazandók.

II. FEJEZET

A VÉDELEMRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

5. Cikk

A kulturális javak oltalmazása

A kulturális javaknak béke idején fegyveres összeütközés előrelátható behatásaival szembeni, az Egyezmény 3. Cikke szerinti oltalmazásának előkészítésére tett intézkedések, amennyiben szükséges, terjedjenek ki a következőkre: leltárkészítés, szükségintézkedések megtervezése tűz és szerkezeti összeomlás esetére, előkészületek ingó kulturális javak elszállítására vagy gondoskodás az említett kulturális javak megfelelő helyszíni védelméről, és a kulturális javak oltalmazásáért felelős illetékes hatóságok kijelölése.

6. Cikk

Kulturális javak kímélése

Az Egyezmény 4. Cikkével összhangban a kulturális javak kímélése biztosításának céljából:

a) az Egyezmény 4. Cikkének 2. pontja szerinti elkerülhetetlen katonai szükség alapján mentességet feloldani, és kulturális javak ellen ellenséges cselekményt elkövetni csak abban az esetben és csak addig lehet, amíg:

(i) az említett kulturális javak funkciójukat tekintve katonai célpontokká váltak; és

(ii) más ésszerű megoldás nem áll rendelkezésre, amely a szóban forgó célpont ellen elkövetett ellenséges cselekmény által nyújtott katonai előnyhöz hasonló lehetőséget kínálna;

b) az Egyezmény 4. Cikkének 2. pontja szerinti elkerülhetetlen katonai szükség alapján mentességet feloldani, és a kulturális javakat olyan célokra felhasználni, amelyek azokat megrongálódásnak vagy megsemmisülésnek tehetnék ki, csak abban az esetben és csak addig lehet, amíg hasonló katonai előny eléréséhez nincs lehetőség a kulturális javak ilyen használata és más ésszerű módszer közötti választásra;

c) elkerülhetetlen katonai szükségre vonatkozó döntést csak zászlóaljjal egyenlő vagy annál jelentősebb katonai erő parancsnoka hozhat, vagy annál kisebb katonai erőé, amennyiben a körülmények más lehetőségre nem adnak módot;

d) az a) bekezdés szerint hozott döntés alapján indított támadás esetében, amennyiben a körülmények megengedik, a döntést előzetesen megfelelően közölni kell.

7. Cikk

Támadás esetén tett óvintézkedések

A katonai műveletek lebonyolítására vonatkozó nemzetközi humanitárius jog által előírt egyéb óvintézkedések sérelme nélkül, az összeütköző Felek:

a) minden lehető elkövetnek annak biztosítására, hogy a támadás célpontjai ne az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak legyenek;

b) a támadás eszközeinek és módszereinek kiválasztása során minden ésszerű óvintézkedést megtesznek annak érdekében, hogy az Egyezmény 4. Cikke szerinti védelem alatt álló kulturális javak esetleges megrongálódását elkerüljék, vagy mindenképpen a lehető legkisebbre csökkentsék;

c) tartózkodnak olyan támadás megindításáról döntést hozni, amely az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak esetleges olyan megrongálódását okozhatja, amely az előrelátható konkrét és közvetlen katonai előny szempontjából túlzott mértékű lenne; valamint

d) megszüntetik és felfüggesztik a támadást, ha nyilvánvalóvá válik, hogy:

(i) a célpontok az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak;

(ii) a támadás az Egyezmény 4. Cikke értelmében védelem alatt álló kulturális javak esetleges olyan megrongálódását okozhatja, ami a várható konkrét és közvetlen katonai előny szempontjából túlzott mértékű lenne.

8. Cikk

Ellenségeskedéssel szembeni óvintézkedések

Az összeütköző Felek, amilyen mértékben lehetséges:

a) az ingó kulturális javakat a katonai célpontok közeléből elszállítják vagy a helyszínen megfelelő védelemről gondoskodnak;

b) elkerülük katonai célpontok kulturális javak mellett történő elhelyezését.

9. Cikk

Megszállott területen lévő kulturális javak védelme

1. Az Egyezmény 4. és 5. Cikkében foglalt rendelkezéseinek sérelme nélkül a más fél területét részben vagy egészben megszálló Fél köteles a megszállott területre nézve megtiltani és megelőzni:

a) a kulturális javak tiltott kivitelét, egyéb módon történő elszállítását vagy tulajdonjogának átruházását;

b) bármely régészeti feltárást, kivéve, ha az szigorúan a kulturális javak oltalmazásához, nyilvántartásba vételéhez vagy megőrzéséhez szükséges;

c) a kulturális javak oly átalakítását, más célra történő felhasználását, amely kulturális, történeti vagy tudományos bizonyítékok elrejtését vagy megsemmisítését célozza.

2. A megszállott területen lévő kulturális javak régészeti feltárása, átalakítása vagy más célra történő felhasználása, amennyiben a körülmények megengedik, a megszállott terület illetékes belföldi hatóságaival szoros együttműködésben történjen.

III. FEJEZET

KIEMELT VÉDELEM

10. Cikk

Kiemelt védelem

A kulturális javak kiemelt védelem alá helyezhetők, feltéve, hogy azok a következő három feltételnek eleget tesznek:

a) az emberiség számára kiemelkedő jelentőségű kulturális örökségek;

b) a kulturális javakat megfelelő belső jogi és közigazgatási intézkedések védik, amelyek elismerik azok kivételes kulturális-történelmi értékét, és biztosítják legmagasabb szintű védelmüket;

c) nem használják azokat katonai célokra vagy katonai területek megvédésére, továbbá a kulturális javak felett felügyeletet gyakorló Fél nyilatkozatot tett, amelyben megerősíti, hogy nem kerül sor ilyen célú felhasználásra.

11. Cikk

A kiemelt védelem engedélyezése

1. Mindegyik Fél listát terjeszt elő a Bizottságnak azokról a kulturális javakról, amelyek kiemelt védelmének engedélyezése iránt kérelmet kíván intézni.

2. A kulturális javak felett fennhatósággal bíró és felügyeletet gyakorló Fél kérheti azok felvételét a 27. Cikk 1. pontjának b) bekezdésével összhangban megállapított jegyzékbe. A kérelemnek tartalmaznia kell a 10. Cikkben foglalt feltételekhez kapcsolódó valamennyi szükséges információt. A Bizottság felkérheti valamelyik Felet, hogy kérvényezze a szóban forgó kulturális javak jegyzékbe felvételét.

3. Egyéb felek, a Kék Pajzs Nemzetközi Bizottsága és más, megfelelő szakértelemmel rendelkező nem kormányzati szervezetek javaslatot tehetnek a Bizottságnak bizonyos kulturális javakra nézve. Ebben az esetben a Bizottság dönthet valamely Fél felkéréséről, hogy a szóban forgó Fél kérelmezze kulturális javainak a jegyzékbe való felvételét.

4. Az olyan területen fekvő kulturális javaknak, amelyek feletti szuverenitásra vagy fennhatóságra több Állam is igényt tart, sem a jegyzékbe való felvételük iránti kérelem, sem maga a felvételük, semmiképpen sem sértheti a vitában álló Felek jogait.

5. A jegyzékbe való felvétel iránti kérelem kézhezvételekor a Bizottság köteles valamennyi Felet a kérelemről tájékoztatni. A Felek a kérelmet illetően hatvan napon belül tiltakozást intézhetnek a Bizottsághoz. A fenti tiltakozások kizárólag a 10. Cikkben foglalt feltételek alapján történhetnek. A tiltakozások konkrétak és tényszerűek legyenek. A Bizottság mérlegeli a tiltakozásokat, a döntés meghozatala előtt megfelelő módot biztosítva a felvételt kérő Félnek a válaszra. Ha ilyen tiltakozások kerülnek a Bizottság elé, a 26. Cikkre való tekintet nélkül, a Bizottság a jelenlévő és szavazó tagok négyötödös többségével hozza meg döntését.

6. A kérés elbírálása során a Bizottság kormányzati és nem kormányzati, valamint egyéni szakértők tanácsát is kikérheti.

7. Kiemelt védelem engedélyezéséről vagy elutasításáról szóló döntés kizárólag a 10. Cikkben említett feltételek alapján születhet.

8. Kivételes esetekben, amikor a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a kulturális javak jegyzékbe való felvételét kérelmező Fél nem tudja a 10. Cikk *b)* bekezdésében meghatározott feltételeket teljesíteni, a Bizottság dönthet a kiemelt védelem megadásáról, feltéve, hogy a kérelmező Fél a 32. Cikkkel összhangban nemzetközi segítség iránti kérelmet nyújt be.

9. Ellenségeskedések kitörésekor az összeütköző Fél veszélyhelyzet alapján kérheti a fennhatósága és felügyelete alá tartozó kulturális javak kiemelt védelmét, amely kérelmet a Bizottsághoz kell intézni. A kérelmet a Bizottság valamennyi összeütköző Félhez haladéktalanul köteles eljuttatni. Az ilyen esetekben a Bizottság sürgősségi alapon mérlegeli a szóban forgó Felektől beérkezett tiltakozásokat. Az ideiglenes kiemelt védelemről szóló döntést, amint lehet, a jelenlévő és szavazó tagok négyötödös többségével meg kell hozni, tekintet nélkül a 26. Cikk rendelkezéseire. A Bizottság engedélyezheti a kulturális javak ideiglenes kiemelt védelmét addig, amíg a kiemelt védelem engedélyezésére kezdeményezett rendes eljárás nem fejeződik be, feltéve, hogy a 10. Cikk *a)* és *c)* bekezdéseiben foglalt rendelkezések teljesülnek.

10. A kulturális javak kiemelt védelmét a jegyzékbe való felvételükkel engedélyezi a Bizottság.

11. A Főigazgató haladéktalanul értesítést küld az Egyesült Nemzetek Főtitkárának a Bizottságnak valamely kulturális javak jegyzékbe való felvételéről hozott döntéséről.

12. Cikk

Kiemelt védelem alatt álló kulturális javak mentessége

Az összeütköző Felek biztosítják a kiemelt védelem alatt álló kulturális javak mentességét azáltal, hogy tartózkodnak ezen javakat támadás célpontjává tenni, vagy ezen javakat vagy közvetlen környezetüket bármilyen katonai cselekmény támogatására használni.

13. Cikk

Kiemelt védelem elvesztése

1. A kiemelt védelem alatt álló kulturális javak csak akkor esnek el ettől a védelemtől:

- a)* ha az ilyen védelmet a 14. Cikkkel összhangban feloldják vagy megszüntetik; vagy
- b)* ha, valamint addig, amíg a kulturális javak használatukat tekintve katonai célpontként működnek.

2. Az 1. pont *b)* bekezdése esetében az említett javakat csak akkor lehet támadás célpontjaként használni, ha:

a) a támadás az egyetlen ésszerű eszköz, amellyel az 1. pont *b)* bekezdésében említett javak fenti felhasználásának véget lehet vetni;

b) a támadás eszközeinek és módszereinek kiválasztása során minden ésszerű óvintézkedést meghoztak a fenti felhasználás megszüntetésére, valamint a kulturális javak megrongálódásának elkerülésére vagy mindenesetre a lehető legkisebbre csökkentésére;

c) a körülmények megengedik, közvetlen önvédelem szükségessége miatt:

(i) a támadásra a legfelsőbb hadműveleti parancsnoki szinten adják ki a parancsot;

(ii) a szembenálló erők megfelelő előzetes figyelmeztetést kapnak, amely az 1. pont *b)* bekezdésében említett célú felhasználás befejezését követeli; és

(iii) a szembenálló erőknek a helyzet orvoslására megfelelő idő áll rendelkezésre.

14. Cikk

A kiemelt védelem feloldása és megszüntetése

1. Ha a kulturális javak már nem teljesítik a jelen Jegyzőkönyv 10. Cikkében meghatározott feltételek egyikét, a Bizottság feloldhatja a kiemelt védelmi státuszt a szóban forgó kulturális javaknak a jegyzékből való törlésével.

2. A 12. Cikk súlyos megsértése esetén, amely megsértés a kiemelt védelem alatt álló kulturális javak egyikének katonai cselekmény támogatására való használatából ered, a Bizottság feloldhatja annak kiemelt védelmi státuszát. Amennyiben a fenti jogsértések folyamatosan előfordulnak, a Bizottság kivételesen megszüntetheti ezt a státuszt a szóban forgó kulturális javaknak a jegyzékből való törlésével.

3. A Főigazgató köteles haladéktalanul értesítést küldeni az Egyesült Nemzetek Főtitkárának és a jelen Jegyzőkönyvben részes valamennyi Félnek, a Bizottságnak a kiemelt védelem feloldása vagy megszüntetése iránti valamely döntéséről.

4. Az ilyen döntés meghozatala előtt a Bizottság lehetőséget nyújt a Feleknek véleményük kifejtésére.

IV. FEJEZET

BÜNTETŐJOGI FELELŐSSÉG ÉS BÍRÓSÁGI HATÁSKÖR

15. Cikk

A jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértése

1. A jelen Jegyzőkönyv értelmében jogsértést követ el az a személy, aki szándékosan és az Egyezmény vagy a jelen Jegyzőkönyv rendelkezéseit megsértve az alábbi cselekmények valamelyikét elköveti:

a) kiemelt védelem alatt álló kulturális javakat támadás célpontjává tesz;

b) kiemelt védelem alatt álló kulturális javakat vagy közvetlen környezetüket katonai cselekmény támogatására használ;

c) az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv értelmében védelem alatt álló kulturális javakban nagyfokú pusztítást végez, vagy azokat eltulajdonítja;

d) az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv értelmében védelem alatt álló kulturális javakat támadás célpontjává tesz;

e) az Egyezmény értelmében védelem alatt álló kulturális javak ellen lopást, fosztogatást vagy rongáló tevékenységet folytat, vagy a javakat eltulajdonítja.

2. Mindegyik Fél szükség szerint olyan intézkedéseket fogantatosít, amelyek segítségével az adott államon belüli törvények szerint a jelen Cikkben említett cselekmények büntettnek minősülnek, és az ilyen cselekmények megfelelő büntetéssel sújthatók. Ennek során a Felek a törvények és a nemzetközi jog általános elveit betartják, beleértve azokat a szabályokat is, amelyek az egyéni büntetőjogi felelősséget bármilyen más személyekre is kiterjeszthetik, akik közvetlenül nem vettek részt a cselekmény elkövetésében.

16. Cikk

Büntető joghatóság

1. Anélkül, hogy a 2. pont rendelkezéseit érintené, mindegyik Fél megteszi a szükséges jogi intézkedéseket, hogy a 15. Cikkben meghatározott bűncselekmények fölött büntető joghatóságot szerezzen az alábbi esetekben:

- a) ha az ilyen cselekményt az illető Állam területén követték el;
- b) ha a feltételezett elkövető az illető Állam állampolgára;
- c) a 15. Cikk 1. pontjának a)-c) bekezdésében meghatározott cselekmények esetében, ha a feltételezett elkövető az illető Állam területén tartózkodik.

2. A büntető joghatóság gyakorlása tekintetében az Egyezmény 28. Cikkének sérelme nélkül:

- a) a jelen Jegyzőkönyv nem zárja ki az egyéni büntetőjogi felelősséget vagy a büntető joghatóság gyakorlását a belső törvények vagy az alkalmazandó nemzetközi jog szerint, és nem befolyásolja a büntető joghatóság gyakorlását a bevett nemzetközi jog szerint;
- b) azt az esetet kivéve, amikor egy Állam annak ellenére, hogy nem tagja a jelen Jegyzőkönyvnek, de elfogadja és alkalmazza annak rendelkezéseit a 3. Cikk 2. pontjával összhangban, a fegyveres erők tagjai és valamely a jelen Jegyzőkönyvet nem aláíró Állam állampolgára, kivéve azokat az állampolgárokat, amelyek a nem aláíró Állam fegyveres erőinél szolgálnak, a jelen Jegyzőkönyv értelmében nem tartoznak egyéni büntetőjogi felelősséggel és a jelen Jegyzőkönyv nem tartalmaz olyan kötelezettséget, amely a nevezett személyek feletti büntető joghatóság megállapítására vagy azok kiadatására vonatkozik.

17. Cikk

Büntetőeljárás

1. Az a Fél, amelynek területén a 15. Cikk 1. pontjának a)-c) bekezdésében meghatározott cselekmény feltételezett elkövetője tartózkodik, amennyiben a szóban forgó Fél nem adja ki az említett személyt, köteles az ügyet maradéktalanul és indokolatlan késlekedés nélkül az illetékes hatóságainak átadni büntetőeljárás céljából az államon belüli törvények vagy, amennyiben alkalmazható, a nemzetközi jog vonatkozó szabályai szerinti eljárások lefolytatásával.

2. Bármely olyan személynek, aki ellen az Egyezménnyel vagy a jelen Jegyzőkönyvvel kapcsolatosan eljárás folyik - tekintet nélkül a nemzetközi jog vonatkozó szabályaira, amennyiben azok alkalmazhatók - a belső törvények és a nemzetközi jog szerint pártatlan tárgyalást kell biztosítani, és egyetlen esetben sem kaphat az említett személy kedvezőtlenebb biztosítékokat, mint amelyeket a nemzetközi jog előír.

18. Cikk

Kiadatás

1. A 15. Cikk 1. pontjának *a)-c)* bekezdéseiben meghatározott cselekmények a Felek között a jelen Jegyzőkönyv hatálybalépése előtt fennálló bármely kiadatási egyezmény részének tekintendők, mint kiadatási bűncselekmények. A Felek vállalják, hogy a közöttük a jövőben létrejövő valamennyi kiadatási egyezmény részét képezik a fenti cselekmények.

2. Ha valamelyik Fél, amely egyezmény meglétéhez köti a kiadást egy olyan Féltől kap kiadatási kérelmet, amellyel nincs kiadatási egyezménye, a megkeresett Fél saját választása szerint a jelen Jegyzőkönyvet tekintheti a kiadás jogi alapjának a 15. Cikk 1. pontja *a)-c)* bekezdéseiben meghatározott cselekményekre nézve.

3. Azok a Felek, amelyek nem kötik a kiadást egyezmény meglétéhez, a 15. Cikk 1. pontjának *a)-c)* bekezdésében meghatározott cselekményeket egymás közt kiadatási bűncselekményeknek tekintik a megkeresett Fél törvényeiben előírt feltételektől függően.

4. Amennyiben szükséges, a Felek közötti kiadás szempontjából a 15. Cikk 1. pontjának *a)-c)* bekezdésében meghatározott cselekmények akként kezelhetők, mintha azokat nemcsak azon a helyszínen követték volna el, ahol előfordultak, hanem azon Felek területén, amelyek a 16. Cikk 1. pontja szerint büntető joghatóságot létesítettek.

19. Cikk

Kölcsönös jogsegély

1. A Felek a legnagyobb mértékű segítséget nyújtanak egymásnak a 15. Cikkben meghatározott cselekményekkel összefüggő vizsgálatok, büntető vagy kiadatási eljárások tekintetében, beleértve az eljárásokhoz szükséges birtokukban lévő bizonyítékok megszerzésében nyújtott segítséget.

2. A Felek az 1. pont szerinti kötelezettségeiket a közöttük létrejött, kölcsönös jogsegélynyújtásra vonatkozó egyezményekkel és egyéb megállapodásokkal összhangban teljesítik. Ilyen egyezmények vagy megállapodások hiányában a Felek belső törvényeikkel összhangban nyújtanak egymásnak segítséget.

20. Cikk

Megtagadás okai

1. Kiadás szempontjából a 15. Cikk 1. pontjának *a)-c)* bekezdésében meghatározott cselekmények, kölcsönös jogsegély szempontjából pedig a 15. Cikkben meghatározott cselekmények nem tekintendők politikai bűncselekményeknek, politikai indítékból elkövetett bűncselekményeknek. Következésképpen az ilyen cselekmények alapján kért kiadás vagy kölcsönös jogsegély nem tagadható meg pusztán azon az alapon, hogy politikai bűncselekményekről, politikai bűncselekményekkel összefüggő cselekményekről van szó.

2. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető kiadásra vagy kölcsönös segítségnyújtásra vonatkozó kötelezettségként, ha a megkeresett Félnak alapos oka van azt hinni, hogy a 15. Cikk 1. pontjának *a)-c)* bekezdéseiben meghatározott cselekmények alapján kért kiadás, vagy a 15. Cikkben meghatározott cselekményekkel kapcsolatos kölcsönös jogsegélykérelem egy személy vád alá helyezését vagy megbüntetését célozza a nevezett személy faja, vallása, nemzetisége, etnikai származása vagy politikai véleménye miatt, vagy hogy a kérés teljesítése a fenti okok bármelyike miatt kárt okoz a nevezett személynek.

21. Cikk

Egyéb jogsértésekkel kapcsolatos intézkedések

Az Egyezmény 28. Cikkét nem érintve, mindegyik fél olyan jogszabályi rendelkezéseket, közigazgatási és fegyelmi intézkedéseket foganatosít, amelyek az alábbi tettek visszaszorításához szükségesek, amennyiben szándékosan követték el azokat:

- a) kulturális javaknak az Egyezményt vagy a jelen Jegyzőkönyvet sértő használata;
- b) kulturális javaknak a megszállott területről való tiltott kivitele, egyéb elszállítása vagy azok tulajdonjogának átruházása, amely az Egyezményt vagy a jelen Jegyzőkönyvet sérti.

V. FEJEZET

KULTURÁLIS JAVAK VÉDELME NEM NEMZETKÖZI JELLEGŰ FEGYVERES ÖSSZEÜTKÖZÉSEK IDEJÉN

22. Cikk

Nem nemzetközi jellegű összeütközések

1. Nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetében, amely valamelyik részes Fél területén fordul elő, a jelen Jegyzőkönyvet kell alkalmazni.

2. A jelen Jegyzőkönyv nem alkalmazható belső zavargások és feszültségek eseteire, mint például felkelések, elszigetelt és időnként előforduló erőszakos cselekmények és egyéb hasonló jellegű cselekmények.

3. A jelen Jegyzőkönyv rendelkezései semmiféle legitim módon nem használhatók fel hivatkozási alapként ahhoz, hogy valamelyik Állam szuverenitására vagy a kormány felelősségi körére utalva az Államban fenntartsa és visszaállítsa a törvényt és a rendet, vagy megvédje az Állam nemzeti egységét és területi integritását.

4. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezése sem sérti annak a Félnak a 15. Cikkben meghatározott jogsértések fölötti elsődleges büntető joghatóságát, amelynek a területén a nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés előfordul.

5. A jelen Jegyzőkönyv egyetlen rendelkezésére sem lehet hivatkozni annak indoklására, hogy bármilyen okból is, közvetlen vagy közvetett beavatkozásra kerüljön sor egy olyan részes Állam fegyveres összeütközésébe, vagy belső vagy külső ügyeibe, amelynek területén a szóban forgó összeütközés előfordul.

6. Az összeütköző Felek jogi helyzetét nem érinti a jelen Jegyzőkönyvnek a fenti 1. pontban meghatározott helyzetre való alkalmazása.

7. Az UNESCO felajánlhatja szolgálatait az összeütköző Feleknek.

VI. FEJEZET

INTÉZMÉNYI KÉRDÉSEK

23. Cikk

A Felek értekezlete

1. A Felek értekezletét az UNESCO Közgyűlésével egyidejűleg és a Magas Szerződő Felek értekezletével összehangolva kell összehívni, amennyiben a Főigazgató ilyen értekezletet összehívott.

2. A Felek értekezlete elfogadja saját Eljárási Szabályzatát.

3. A Felek értekezlete az alábbi feladatokat látja el:

- a) a 24. Cikk 1. pontjával összhangban megválasztja a Bizottság tagjait;
- b) jóváhagyja a Bizottság által, a 27. Cikk 1. pontjának a) bekezdésével összhangban kidolgozott irányvonalakat;

c) irányvonalakat készít az Alapnak a Bizottság által történő felhasználásra vonatkozólag, és ellenőrzi azt;

d) mérlegeli a Bizottságnak a 27. Cikk 1. pontja d) bekezdése alapján előterjesztett jelentését;

e) megvitatta a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásával kapcsolatos problémákat, és amennyiben szükséges, javaslatokat tesz.

4. A Felek legalább egyötödének kérésére a Főigazgató összehívja a Felek rendkívüli értekezletét.

24. Cikk

A Bizottság

1. Ezennel megalakul az UNESCO-n belül a Kulturális Javak Fegyveres Összeütközés Esetén Való Védelmével Foglalkozó Bizottság. A Bizottság 12 aláíró Félből áll, amelyeket a Felek értekezlete választ meg.

2. A Bizottság rendes értekezleteire évente kerül sor, és rendkívüli üléseket hívhat össze, amennyiben szükségesnek tartja.

3. A Bizottság tagjainak kiválasztása során a Felek törekednek arra, hogy a világ különböző régiói és kulturái igazságosan képviselve legyenek.

4. A Bizottságban részt vevő Felek olyan személyeket választanak képviselőként, akik a kulturális örökség, honvédelem vagy a nemzetközi jog terén képzettek, és egymással tanácskozva törekednek arra, hogy a Bizottság egészét tekintve a fenti területeken kellő szakmai tapasztalat álljon rendelkezésre.

25. Cikk

A megbízási időtartama

1. A Felek bizottsági tagsági megbízatása négyéves időtartamra szól, és a megbízatás egyszer hosszabbítható meg.

2. A fenti 1. pont rendelkezéseire való tekintet nélkül, az első választás idején kijelölt tagok felének megbízatása a Felek azon első rendes értekezletének befejeztével megszűnik, amely a tagokat megválasztó ülést követi. Az értekezlet elnöke az első választást követően sorshúzással választja ki ezen tagok nevét.

26. Cikk

Eljárási Szabályzat

1. A Bizottság elfogadja saját Eljárási Szabályzatát.

2. A Bizottság a tagok többségének jelenléte esetén határozatképes. A Bizottság a döntéseit szavazó tagjainak kétharmados többségével hozza.

3. A Felek nem vehetnek részt olyan döntésekről szóló szavazásban, amely fegyveres összeütközések behatásainak kitett kulturális javakat érint, és ahol az összeütközésben részes Felekként szerepelnek.

27. Cikk

Funkciók

1. A Bizottság az alábbi funkciókat látja el:

- a) irányelvek kidolgozása a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásához;
- b) a kulturális javak kiemelt védelmének engedélyezése, feloldása vagy megszüntetése, valamint kiemelt védelem alatt álló kulturális javak jegyzékének létrehozása, vezetése és továbbfejlesztése;
- c) a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásának figyelemmel kísérése és felügyelete, valamint kiemelt védelem alatt álló kulturális javak feltárásának elősegítése;
- d) a Felek által készített jelentések tanulmányozása és megjegyzésekkel való ellátása, szükség esetén az abban foglaltak tisztázása iránti intézkedés, valamint saját jelentés készítése a Felek értekezlete számára a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásáról;
- e) a 32. Cikk szerinti nemzetközi segítség iránti kérelem fogadása és mérlegelése;
- f) az Alap felhasználásának meghatározása;
- g) minden egyéb funkció ellátása, amelyet a Felek értekezlete a Bizottság hatáskörébe rendel.

2. A Bizottság a funkcióit a Főigazgatóval együttműködve látja el.

3. A Bizottság együttműködést folytat nemzetközi és nemzeti kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel, amelyek célkitűzései az Egyezményben, az Első Jegyzőkönyvében és a jelen Jegyzőkönyvben lefektetett célokkal egyezők. Annak érdekében, hogy hatásköre megvalósítását elősegítse, a Bizottság értekezletére tanácsadói minőségben olyan kiemelkedő szakmai szervezeteket is meghívhat, amelyek hivatalos kapcsolatban vannak az UNESCO-val, beleértve a Kék Pajzs Nemzetközi Bizottságot (ICBS) és annak testületeit. A római székhelyű Kulturális Javak Megőrzésének és Helyreállításának Tanulmányozására Létrehozott Nemzetközi Központ (ICCROM), valamint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC) képviselőit is felkérhetik részvételre tanácsadói minőségben.

28. Cikk

Titkárság

A Bizottság munkáját az UNESCO Titkársága segíti, amely a Bizottság anyagait és napirendi pontjait állítja össze az értekezletekre és a döntések végrehajtásáért is felelős.

29. Cikk

Kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelmére létrehozott Alap

1. Ezennel egy Alap jön létre az alábbi célokra:

a) pénzügyi és egyéb segítség nyújtása béke idején hozott óvintézkedések és egyéb intézkedések támogatására, többek között az 5. Cikk, a 10. Cikk *b)* bekezdése és a 30. Cikk szerint; és

b) pénzügyi és egyéb segítség nyújtása a kulturális javak védelmét célzó átmeneti és egyéb intézkedésekre vonatkozólag fegyveres összeütközések idején vagy közvetlenül az ellenségeskedések befejezését követő helyreállítási időszakban, többek között a 8. Cikk *a)* bekezdése szerint.

2. Az Alap az UNESCO Pénzügyi Szabályzatának rendelkezéseivel összhangban álló vagyonkezelő alap.

3. Az Alaptól származó összegeket csak a Bizottság által meghatározott célra lehet felhasználni, amely a 23. Cikk 3. pontja *c)* bekezdésében előírt irányvonalak szerint történik. A Bizottság kizárólag bizonyos programok és tervek céljára szánt hozzájárulásokat is

elfogadhat, feltéve, hogy a Bizottság a nevezett programok és tervek megvalósítása mellett döntött.

4. Az Alap vagyona a következőkből tevődik össze:

- a) a Felek önkéntes hozzájárulásai;
- b) hozzájárulások, ajándékok és hagyatékok, amelyek
 - (i) más Allamoktól;
 - (ii) az UNESCO-tól, az Egyesült Nemzetek egyéb szervezeteitől;
 - (iii) vagy egyéb kormányközi és nem kormányzati szervezetektől;
 - (iv) állami és egyéb szervektől vagy egyénektől származnak;
- c) az Alap vagyona után járó kamat;
- d) gyűjtésekből és az Alap javára szervezett események bevételeiből származó források; és
- e) minden egyéb forrás, amelynek igénybevételét az Alapra alkalmazandó irányvonalak engedélyezik.

VII. FEJEZET

ISMERETTERJESZTÉS ÉS NEMZETKÖZI TÁMOGATÁS

30. Cikk

Terjesztés

1. A Felek igyekeznek megfelelő eszközökkel, főként oktatási és ismeretterjesztő programok segítségével elérni, hogy az egész lakosság jobban becsülje és tartsa tiszteletben a kulturális javakat.

2. A Felek kötelesek a jelen Jegyzőkönyvet mind béke, mind fegyveres összeütközés idején a lehető legszélesebb körben terjeszteni.

3. Minden katonai vagy polgári hatóság, amely fegyveres összeütközés idején felelős a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásáért, köteles annak szövegét teljes mértékben megismerni. Ennek érdekében a Felek szükség szerint:

a) kulturális javak védelmét célzó irányelveket és irányvonalakat építenek be a katonai kézikönyvekbe;

b) az UNESCO-val, valamint kormányzati és nem kormányzati szervezetekkel együttműködve, békeidőben oktatási és képzési programokat dolgoznak ki és valósítanak meg;

c) a Főigazgató útján tájékoztatják egymást azokról a törvényekről, a közigazgatási rendelkezésekről és intézkedésekről, amelyeket az a) és b) bekezdések szerint fogadosítottak;

d) a Főigazgató útján haladéktalanul tájékoztatják egymást azokról a törvényekről és közigazgatási rendelkezésekről, amelyeket a jelen Jegyzőkönyv alkalmazása érdekében fogadnak el.

31. Cikk

Nemzetközi együttműködés

A jelen Jegyzőkönyv súlyos megsértésének eseteiben a részes Államok közösen, a Bizottság útján vagy egyénileg, az UNESCO-val és az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködésben és az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányával összhangban lépnek fel.

32. Cikk

Nemzetközi támogatás

1. Valamely Fél nemzetközi támogatást kérhet a Bizottságtól kiemelt védelem alatt álló kulturális javak érdekében, valamint a jelen Jegyzőkönyv 10. Cikkében meghatározott törvények, közigazgatási rendelkezések és intézkedések előkészítése, kidolgozása és végrehajtása ügyében.

2. Valamely összeütköző Fél, amely nem tagja a jelen Jegyzőkönyvnek, de a 3. Cikk 2. pontja szerint elfogadja és alkalmazza a rendelkezéseket, szükséges nemzetközi segítséget kérhet a Bizottságtól.

3. A Bizottság a nemzetközi támogatás iránti kérelem benyújtását illetően eljárási szabályzatot fogad el, és meghatározza, milyen formában lehet nemzetközi támogatást adni.

4. A Felek támogatást élveznek abban a törekvésükben, hogy a Bizottság útján minden technikai közreműködést megadjanak a segítséget kérő Feleknek vagy összeütköző Feleknek.

33. Cikk

UNESCO-támogatás

1. Bármely Fél kérheti az UNESCO technikai közreműködését kulturális javai védelmének megszervezése tekintetében, mint például a kulturális javak oltalmazására tett előkészületek, megelőző és szervezési intézkedések veszélyes helyzetekre, valamint a kulturális javak nemzeti leltárának elkészítése, vagy a jelen Jegyzőkönyv alkalmazásával kapcsolatos minden egyéb kérdésben. Az UNESCO a közreműködést saját munkatervének és lehetőségeinek keretei között állapítja meg.

2. A Felek támogatást élveznek abban a törekvésükben, hogy kétoldalú vagy többoldalú technikai közreműködést nyújtsanak.

3. Az UNESCO saját kezdeményezésére javaslatokat tehet a fenti ügyben a Feleknek.

VIII. FEJEZET

A JEGYZŐKÖNYV VÉGREHAJTÁSA

34. Cikk

Védőhatalmak

A jelen Jegyzőkönyvet az összeütköző Felek érdekeinek oltalmazására rendelt Védőhatalmak közreműködésével kell alkalmazni.

35. Cikk

Egyeztető eljárás

1. A Védőhatalmak minden olyan esetben felajánlják jó szolgálataikat, amelyben azt a kulturális javak érdekében hasznosnak találják, nevezetesen, ha az összeütköző Felek álláspontja eltér a jelen Jegyzőkönyv rendelkezései alkalmazása vagy értelmezése tekintetében.

2. Ebből a célból mindegyik Védőhatalom, akár valamelyik Fél vagy a Főigazgató felkérésére, vagy saját elhatározásából javasolhatja az összeütköző Feleknek, hogy kiküldöttjeik, különösen pedig a kulturális javak védelmével megbízott hatóságok képviselői,

esetleg alkalmasnak mutakozó az összeütközésben nem részes Állam területén jöjjenek össze. Az összeütközó Felek kötelesek a találkozóra vonatkozóan hozzájuk intézett felhívásnak eleget tenni. A Védőhatalmak az összeütközó Felek hozzájárulását fogják kérni ahhoz, hogy ezen a találkozóon valamely, az összeütközésben nem részes Állam állampolgára, vagy a Főigazgató által ajánlott személy elnöki minőségben vegyen részt.

36. Cikk

Védőhatalmak nélküli egyeztetés

1. Olyan összeütközésben, amelyben Védőhatalom kijelölésére nem kerül sor, a Főigazgató felajánlhatja jó szolgálatait vagy bármely más módon közreműködhet az egyeztetésben vagy közvetítésben a Felek közötti nézeteltérés megoldása céljából.

2. Valamelyik Fél vagy a Főigazgató felkérésére a Bizottság elnöke javasolhatja az összeütközó Feleknek, hogy kiküldöttjeik, különösen pedig a kulturális javak védelmével megbízott hatóságok képviselői esetleg alkalmasnak mutakozó valamely, az összeütközésben nem részes Állam területén folytassanak tárgyalást.

37. Cikk

Fordítások és jelentések

1. A Felek hivatalos nyelvükre lefordítják a jelen Jegyzőkönyvet, és a Főigazgató útján közlik egymással a hivatalos fordításokat.

2. A Felek négyévente jelentést tesznek a Bizottságnak a jelen Jegyzőkönyv végrehajtásáról.

38. Cikk

Állami felelősség

A jelen Jegyzőkönyv egyetlen, az egyéni büntetőjogi felelősségre vonatkozó rendelkezése sem érinti az Államok nemzetközi jog szerinti felelősségét, beleértve a jóvátétel-adási kötelezettséget.

IX. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

39. Cikk

A Jegyzőkönyv nyelve

A jelen Jegyzőkönyv arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelven készült, és mind a hat szöveg egyenlően hiteles.

40. Cikk

Aláírás

A jelen Jegyzőkönyv az 1999. március 26-i keltezését viseli. 1999. május 17-től 1999. december 31-ig aláírásra nyitva áll Hágában valamennyi Magas Szerződő Fél részére.

41. Cikk

Megerősítés, elfogadás és jóváhagyás

1. A jelen Jegyzőkönyvet a jelen Jegyzőkönyvet aláíró Magas Szerződő Feleknek alkotmányos szabályaikkal összhangban meg kell erősíteniük, el kell fogadniuk vagy jóvá kell hagyniuk.

2. A megerősítő okiratokat a Főigazgatónál kell letétbe helyezni.

42. Cikk

Csatlakozás

1. A jelen Jegyzőkönyv 2000. január 1-jétől fogva csatlakozásra nyitva áll a többi Magas Szerződő Fél részére.

2. A csatlakozás az erre vonatkozó okiratnak a Főigazgatónál való letétele útján történik.

43. Cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Jegyzőkönyv húsz megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okirat letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

2. Ezt követően mindegyik Félre nézve a megerősítő, elfogadó jóváhagyó vagy csatlakozási okiratának letételétől számított három hónap múlva lép hatályba.

44. Cikk

Fegyveres összeütközés esetén való hatálybalépés

Az Egyezmény 18. és 19. Cikkében meghatározott helyzet bekövetkezése esetén jelen Jegyzőkönyv azonnal hatályba lép azon összeütköző Felek vonatkozásában, akik az ellenségeskedések vagy a megszállás kezdetét megelőzően vagy azt követően letétbe helyezték a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okiratot. Ezekben az esetekben a Főigazgató a fenti 46. Cikkben előírt értesítéseket a leggyorsabb módon továbbítja.

45. Cikk

Felmondás

1. Mindegyik Fél felmondhatja a jelen Jegyzőkönyvet.

2. A felmondást a Főigazgatónál letett irattal kell bejelenteni.

3. A felmondás az azt bejelentő irat kézhezvételétől számított egy év elteltével lép életbe. Mindazonáltal, ha az év leteltének időpontjában a felmondó Fél fegyveres összeütközésben áll, a felmondás hatálybalépése az ellenségeskedések befejezéséig vagy a kulturális javak hazaszállítással kapcsolatos műveletek befejezéséig, amelyik később történik, függőben marad.

46. Cikk

Értesítések

A Főigazgató a 41. és 42. Cikkekben említett megerősítésre, elfogadásra, jóváhagyásra vagy csatlakozásra vonatkozó összes okiratról éppúgy, mint a 45. Cikk alapján történő felmondásokról értesíti a Magas Szerződő Feleket, valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetét.

47. Cikk

Az Egyesült Nemzeteknél történő bejegyzés

A Főigazgató kérésére a jelen Jegyzőkönyv az Egyesült Nemzetek Titkárságán az Egyesült Nemzetek Alapokmánya 102. Cikkével összhangban bejegyzésre kerül.

Ennek hitelül a megfelelően meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Jegyzőkönyvet.

Készült Hágában, az 1999. év március hó 26. napján, egyetlen példányban, amelyet az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetének irattárában kell elhelyezni, és amelynek hitelesített másolatát valamennyi Szerződő Államnak meg kell küldeni.”

Aláírás időpontja:	1999. március 26.
Hatályba lépés időpontja:	2004. március 9.
A Magyar Köztársaság vonatkozásában történő hatályba lépés időpontja:	2006. január 26. (2006. évi XXIX. Törvény)
Kihirdetve:	MK 2006/21 (2006. február 23.)